## alıştırmalar

## التَدْريبات

1- Aşağıdaki fiillerin أَفْعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

| Mastar | Emir | Muzâri | Mâzî | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | جَلَسَ |
| | | | | عَلِمَ |
| | | | | غَلَقَ |
| | | | | خَبَرَ |
| | | | | دَخَلَ |

2- Aşağıdaki fiillerin فَعَّلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

| Mastar | Emir | Muzâri | Mâzî | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | دَرَسَ |
| | | | | عَلِمَ |
| | | | | غَلَقَ |
| | | | | شَكَرَ |
| | | | | وَفَرَ |

3- Aşağıdaki fiillerin فَاعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

| Mastar | Emir | Muzâri | Mâzî | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | بَدَلَ |
| | | | | خَلَفَ |
| | | | | دَفَعَ |
| | | | | عَمِلَ |
| | | | | نَسَبَ |

4- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çevirerek irâbını yapınız.

1- عَلَّمَتْ المُعَلِّمَةُ الأجانِبَ اللُّغَةَ التُّرْكِيَّةَ.

2- أَرْسَلَ المُوَظَّفُ الرَّجُلَ الرِّسالَةَ.

3- أَوْقَفَ الرَّجُلُ السَّيارَةَ.

5- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri sıralayarak anlamlı bir cümle haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1- الصَّحْراء / الجَيْشانِ/ في / قَاتَلَ

2- يُمارِسُون / الرِّياضة / الطُّلابُ / الصباح / في

3- الأَخْبارَ / في / المسائيَّة / التلفزيون/ يُشاهِدُ / الرجال

4- يُتابعون / التلفزيون / في / الرسوم المُتَحرِّكة / الأطفال

5- الطالبات/ تُقابِلُ / المُدير / في / القادم / الأسبوع

6- تُسافِرُ / زَوْجَتِكَ / الحجِّ / إلى / كَيف / بِدون

6- Aşağıdaki boşlukları parantez içindeki ismi tafdîllerden anlam olarak uygun olanıyla doldurunuz.

(أَضْعف، أجْمَلُ، أسْرَعُ، أطْوَلُ، أَشْفَق، أَصْغَرُ)

| | |
|---|---|
| 1- القَرْيَةُ ........مِنْ المَدينَةِ. | (Köy şehirden daha güzeldir.) |
| 2- أنا ......... مِنْكَ. | (Ben senden daha zayıfım.) |
| 3- القِطارُ.........مِنْ الحافِلَةِ. | (Tren, otobüsten daha hızlıdır.) |
| 4- البُحَيْرَةُ ...........مِنْ البَحْرِ. | (Göl denizden daha küçüktür.) |
| 5- أمّي........ الأُمَّهاتِ. | (Annem, annelerin en merhametlisidir.) |
| 6- النِّيْلُ ........ نَهْرٍ في الشَّرْقِ الأوْسَطِ. | (Nil, Orta Doğu'nun en uzun nehridir.) |

7- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Tatile bensiz nasıl gidersin?

2- Uykudan uyanınca pencereyi açtım.

3- Biz sizden daha başarılıyız.

4- Bu, dünyanın en güzel kitabıdır.

5- Öğretmen öğrenciye dersi yazdırdı.

8- Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

عَلَّمَ: قاتَلَ:

أَشْرَبَ: جادَلَ:

أَرْسَلَ: مارَسَ:

أَخْبَرَ: أخرَجَ:

أقامَ: مَزَّقَ:

9- Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi لَمَّا kullanarak birbirine bağlayınız.

ذَهَبْتُ إلى الكُلِّيَّةِ. – رَأَيْتُ أُسْتاذي./ لَمَّا ذَهَبْتُ إلى الكُلِّيَّةِ رَأيْتُ أُسْتاذي.

(Fakülteye gittiğimde hocamı gördüm.)

1- ذَهَبْتُ إلى الحَديقَةِ. – وَجَدْتُ قِطَّةً صَغيرَةً.........................................

(Bahçeye gittiğimde küçük bir kedi buldum.)

2- حَضَرَ المـُديرُ. – فَتَحَ بابَ سَيَّارَتِهِ...................................................

(Müdür geldiği zaman arabasının kapısını açtı.)

3- وَصَلَتْ إلى المـَكْتَبِ. – شَرِبَتْ فِنْجاناً مِنْ القَهْوَةِ...............................

(Büroya ulaştığı zaman, bir fincan kahve içti.)

4- جاءَ الرَّبيعُ. – زَرَعْتُ الأَزْهارَ...........................................................

( Bahar geldiği zaman çiçekler ektim.)

5- فَتَحْنَا البَابَ. – سَمِعْنا صَوْتاً غَريباً...................................................

(Kapıyı açtığımızda garip bir ses duyduk.)

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 8

Diyaloga bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, mezîd fiilleri günlük dilde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Sulâsî fiile bir harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzârî, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları (Bir Harf Eklenenler)

Arapçada fiiller, kök harfleri itibariyle en az üç harften oluşur. Üç harften oluşanlara sulâsî (örneğin جَلَسَ, شَرِبَ, فَتَحَ, gibi) denir.

Bu fiillerin kök harflerine, yeni anlamlar elde etmek amacıyla bir, iki veya en çok üç harf eklenebilir. Eklenen bu harflere *ziyade harf*, ziyade harfi olan fiile de *mezîd* (artırılmış, ziyade harf eklenmiş) fiil denir.

Mezîd fiillerin gerek mâzî, gerek muzâri, gerekse emir ve mastar durumları tektir ve fiilden fiile değişkenlik göstermez.

Sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen 3 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar:

1. Başa hemze getirilmek suretiyle elde edilen أَفْعَلَ (*ef'ale*),
2. 'Aynu'l-fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen فَعَّلَ (*fa''ale*),
3. Fâu'l-fiilden sonra bir elif eklenerek elden edilen فاعَلَ (*fâ'ale*) kalıplarıdır.

Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Şimdi sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

| Mastar | Emir | Muzâri | Mâzî |
|---|---|---|---|
| إِفْعالٌ | أَفْعِلْ | يُفْعِلُ | أفْعَلَ |
| تَفْعِيلٌ – تَفْعِلَةٌ | فَعِّلْ | يُفَعِّلُ | فَعَّلَ |
| مُفاعَلَةٌ — فِعالٌ | فاعِلْ | يُفاعِلُ | فاعَلَ |

3

Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısını tanıyabilme

İsm-i Tafdîl

İki isim arasında karşılaştırma yapıp birisinin diğerinden daha üstün veya daha zayıf olduğunu gösteren kelimelerdir. İsm-i tafdîl için genellikle sulâsî fiilden eril için أَفْعَلُ, dişil için فُعْلَى kalıbında türemiş sıfat isimler kullanılır. Karşılaştırma için أَفْعَلُ kalıbında türetilmiş sıfat مِنْ harf-i ceri ile birlikte kullanılır. أَفْعَلُ ve فُعْلَى yapıları "en …"; …أَفْعَلُ مِنْ yapısı ise "…den daha" anlamı ifade eder.

Örneğin;

كَبِيرٌ ← أَكْبَرُ – كُبْرَى        صَغِيرٌ ← أَصْغَرُ – صُغْرَى

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Bir ölüm haberi karşısında okunan ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ayet-i kerimesinin yanı sıra Arapçada taziye için kullanılan bazı ifadeler bulunmaktadır.

Bunlardan bir tanesi "başınız sağ olsun" şeklinde Türkçeye çevirebileceğimiz البقيَّة في حياتِك cümlesidir. Bu ifadeye (حياتُك الباقية) sözü ile karşılık verilir.

Bölümde ayrıca لَمّا (…ince, …ınca) ve بِدُونِ (…sız, …siz) edatları ile أشْعِلْ ve أطْفِئْ fiillerinin kullanımları da cümle örnekleriyle tanıtılmıştır.

| | |
|---|---|
| لَمّا رَأَيْتُ الكلبَ خِفْتُ. | (Köpeği görünce korktum.) |
| لا أشْرَبُ الشّايَ بِدونِ سُكَّرٍ. | (Çayı şekersiz içmem.) |
| أَشْعِلْ النُّورَ لو سَمَحْتَ. | (Işığı aç lütfen.) |
| أَطْفِئْ النُّورَ لو سَمَحْتَ. | (Işığı kapat lütfen.) |

**1** Aşağıdakilerden hangisi sulâsî mucerred bir fiil **değildir?**

A. كَتَبَ

B. جَلَسَ

C. عَلَّمَ

D. أَكَلَ

E. مَدَّ

**2** Mezîd fiillerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A. Sulâsî fiile 1, 2 veya 3 harf eklenerek elde edilirler.
B. Üç harflidirler.
C. Anlamsal farklılıkları yoktur.
D. Farklı mezîd kalıplarının mastarları aynı şekilde gelir.
E. Fiilin kök harflerinden fazla bir harf almazlar.

**3** Aşağıdakilerden hangisi sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen bir fiil kalıbıdır?

A. أَفْعَلُ

B. فَعَلَ

C. فُعِلَ

D. فَعِلَ

E. أَفْعَلَ

**4** "أَعْلَمَ الـمُهَنْدِسُ العُمَّالَ العَمَلَ." Cümlesinde kaç mef'ûl bulunmaktadır?

A. 4
B. 1
C. 3
D. 2
E. Mef'ûl bulunmamaktadır.

**5** رَحَبَ fiilinin فَعَّلَ kalıbından mastarı aşağıdakilerden hangisidir?

A. رَحَّبَ

B. تَرْحِيبٌ

C. يُرَحِّبُ

D. رَحِّبْ

E. إِرْحابٌ

**6** عَلِمَ fiili sulâsî fiile bir harf ekleyerek elde edilen mezîd kalıplarda mâzî formda aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

A. تَعْليمٌ - إِعْلامٌ - مُعالَمَة

B. أَعْلَمَ - عَلَّمَ - عالَمَ

C. أَعْلَمَ - عَلِمَ - عَلِّمْ

D. عَلِّمْ - يُعَلِّمُ - يُعالِمُ

E. يُعْلِمُ - يُعَلِّمُ - يُعالِمُ

**7** ........المُعَلِّماتُ الرِّسالَةَ.

Yukarıdaki cümlenin "Öğretmenler mektubu gönderdi." anlamı verebilmesi için boş bırakılan yere aşağıdaki fiillerden hangisi gelmelidir?

A. أَرْسَلَتْ

B. أَرْسَلَ

C. أَرْسِلْ

D. إِرْسالٌ

E. يُرْسِلُ

8 مَزَّقَ الأطْفالُ الأوْراقَ.

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. Çocuklar kağıtları katladı.
B. Çocuk kağıdı yırttı.
C. Çocuk kağıdı fırlattı.
D. Çocuk kağıtları parçaladı.
E. Çocuklar kağıtları parçaladı.

9

“.....شَعَرْتُ بِبَرْدٍ فِي الخَارِجِ دَخَلْتُ إلى البَيْتِ بِسُرْعَةٍ.”

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere gelebilecek sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. بِدُونِ
B. عادَةً
C. لَمَّا
D. الباقِيَة
E. أَلَمْ

10 “Bekçiler sarayın ışıklarını söndürdüler.”

Yukarıdaki Türkçe cümlenin Arapçası aşağıdakilerden hangisidir?

A. يُطْفِئُ الحُرّاسُ أنْوارَ القَصْرِ.
B. أَطْفَأَ الحارِسُ نورَ القَصْرِ.
C. طَفَأَ الحارِسُ أنْوارَ القَصْرِ.
D. أَطْفَأَ الحُرّاسُ أنْوارَ القَصْرِ.
E. يُطْفِئُ الحارِسُ أنْوارَ القَصْرِ.

1. C — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. A — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. E — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. D — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. A — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. E — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. C — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. D — Yanıtınız yanlış ise "Bülbül ve Kral" okuma parçasını yeniden gözden geçiriniz.

## 8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

### Alıştırma 1

Aşağıdaki fiillerin أَفْعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

| Mastar | Emir | Muzâri | Mâzî | |
|---|---|---|---|---|
| إِجْلاسٌ | أَجْلِسْ | يُجْلِسُ | أَجْلَسَ | جَلَسَ |
| إِعْلامٌ | أَعْلِمْ | يُعْلِمُ | أَعْلَمَ | عَلِمَ |
| إِغْلاقٌ | أَغْلِقْ | يُغْلِقُ | أَغْلَقَ | غَلَقَ |
| إِخْبارٌ | أَخْبِرْ | يُخْبِرُ | أَخْبَرَ | خَبَرَ |
| إِدْخالٌ | أَدْخِلْ | يُدْخِلُ | أَدْخَلَ | دَخَلَ |

### Alıştırma 2

Aşağıdaki fiillerin فَعَّلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

| Mastar | Emir | Muzâri | Mâzî | |
|---|---|---|---|---|
| تَدْرِيسٌ | دَرِّسْ | يُدَرِّسُ | دَرَّسَ | دَرَسَ |
| تَعْلِيمٌ | عَلِّمْ | يُعَلِّمُ | عَلَّمَ | عَلِمَ |
| تَغْلِيقٌ | غَلِّقْ | يُغَلِّقُ | غَلَّقَ | غَلَقَ |
| تَشْكِيرٌ | شَكِّرْ | يُشَكِّرُ | شَكَّرَ | شَكَرَ |
| تَوْفِيرٌ | وَفِّرْ | يُوَفِّرُ | وَفَّرَ | وَفَرَ |

## 8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

### Alıştırma 3

Aşağıdaki fiillerin فَاعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

| Mastar | Emir | Muzâri | Mâzî | |
|---|---|---|---|---|
| مُبادَلَةٌ | بَادِلْ | يُبَادِلُ | بَادَلَ | بَدَلَ |
| مُخَالَفَةٌ | خَالِفْ | يُخَالِفُ | خَالَفَ | خَلَفَ |
| مُدَافَعَةٌ | دَافِعْ | يُدَافِعُ | دَافَعَ | دَفَعَ |
| مُعَامَلَةٌ | عَامِلْ | يُعَامِلُ | عَامَلَ | عَمِلَ |
| مُنَاسَبَةٌ | نَاسِبْ | يُنَاسِبُ | نَاسَبَ | نَسَبَ |

### Alıştırma 4

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çevirerek irâbını yapınız.

1. عَلَّمَتْ الـمُعَلِّمَةُ الأجانِبَ اللُّغَةَ التُّرْكِيَّة. Öğretmen yabancılara Türkçe öğretti.

عَلَّمَتْ: Mâzî fiil (mezîd, فَعَّلَ kalıbından)
المُعَلِّمَةُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
الأجانِبَ: 1. Mefûl, mansûb, nasb alâmeri sondaki fetha.
اللُّغَةَ: 2. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda mevsûf.
التُّرْكِيَّةَ: اللُّغَةَ'nın sıfatı, dolayısıyla onun gibi belirli, tekil, dişil ve mansûb, nasb alâmeti, sondaki fetha.

2. أَرْسَلَ الـمُوَظَّفُ الرَّجُلَ الرِّسالَةَ. Memur adama mektubu gönderdi.

أَرْسَلَ: Mâzî fiil (mezîd, أَفْعَلَ kalıbından)
المُوَظَّفُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
الرَّجُلَ: 1. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
الرِّسالَةَ: 2. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

3. أَوْقَفَ الرَّجُلُ السَّيارَةَ. Adam arabayı durdurdu.

أَوْقَفَ: Mâzî fiil (mezîd, أَفْعَلَ kalıbından)
الرَّجُلُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
السَّيارَةَ: Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

## 8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

### Alıştırma 5

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri sıralayarak anlamlı bir cümle haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1. قَاتَلَ الجَيْشانِ فِي الصَّحْراء.
İki ordu çölde savaştı.

2. الطُّلاب يُمارِسُون الرِّياضة فِي الصَّباح.
Öğrenciler sabahleyin spor yapıyorlar.

3. يُشاهِدُ الرِّجالُ الأَخْبارَ المسائيَّةَ فِي التِّلفِزْيون.
Erkekler (adamlar) televizyonda akşam haberlerini izliyorlar.

4. الأطفالُ يُتابِعُونَ الرُّسومَ الـمُتَحرِّكة فِي التِّلفِزيون.
Çocuklar televizyonda çizgi film izliyorlar.

5. تُقابِلُ الطالباتُ الـمُديرَ فِي الأسبوعِ القادم.
Kız öğrenciler müdürle gelecek hafta buluşacaklar.

6. كَيف تُسافِرُ إلى الحجِّ بِدون زَوْجَتِكَ؟
Eşin (karın) olmadan hacca nasıl gidersin?

### Alıştırma 6

Aşağıdaki boşlukları parantez içindeki ismi tafdîllerden anlam olarak uygun olanıyla doldurunuz.

(أَضْعف، أجْمَلُ، أَسْرَعُ، أَطْول ،أَشْفَق، أَصْغَرُ)

1. القَرْيَةُ أَجْمَلُ مِنَ المَدينَة. (Köy şehirden daha güzeldir.)
2. أنا أَضْعَفُ مِنْكَ. (Ben senden daha zayıfım.)
3. القِطارُ أَسْرَعُ مِنَ الحافِلَة. (Tren, otobüsten daha hızlıdır.)
4. البُحَيْرَةُ أَصْغَرُ مِنَ البَحْرِ. (Göl denizden daha küçüktür.)
5. أُمِّي أَشْفَقُ الأُمَّهاتِ. (Annem, annelerin en merhametlisidir.)
6. النِّيلُ أَطْوَلُ نَهْرٍ فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ. (Nil, Orta Doğu'nun en uzun nehridir.)

## 8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

### Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Tatile bensiz nasıl gidersin?

كَيْفَ تَذْهَبُ إلى العُطْلَة بِدوني؟

2. Uykudan uyanınca pencereyi açtım.

لَمّا نَهَضْتُ مِنَ النَّوْم فَتَحْتُ النَّافِذَةَ.

3. Biz sizden daha başarılıyız.

نَحْنُ أَنْجَحُ مِنْكُم.

4. Bu, dünyanın en güzel kitabıdır.

هذا أجْمَلُ كِتابٍ في العالَم.

5. Öğretmen öğrenciye dersi yazdırdı.

أَكْتَبَ المُعَلِّمُ الطّالِبَ الدَّرْسَ.

### Alıştırma 8

Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

| | |
|---|---|
| عَلَّمَ: علم | قاتَلَ: قتل |
| أَشْرَبَ: شرب | جادَلَ: جدل |
| أَرْسَلَ: رسل | مارَسَ: مرس |
| أَخْبَرَ: خبر | أخْرَجَ: خرج |
| أقامَ: قام | مَزَّقَ: مزق |

### Alıştırma 9

Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi لَمَّا kullanarak birbirine bağlayınız.

1. لَمَّا ذَهَبْتُ إلى الحديقَة وَجَدْتُ قِطَّةً صَغيرَةً.
(Bahçeye gittiğimde küçük bir kedi buldum.)

2. لَمَّا حَضَرَ المُدِيرُ فَتَحَ بابَ سَيَّارَتِهِ.
(Müdür geldiği zaman arabasının kapısını açtı.)

3. لَمَّا وَصَلَتْ إلى المَكْتَبِ شَرِبَتْ فِنْجاناً مِنَ القَهْوَة.
(Büroya ulaştığı zaman, bir fincan kahve içti.)

4. لَمَّا جاءَ الرَّبيعُ زَرَعْتُ الأَزْهارَ.
(Bahar geldiği zaman çiçekler ektim.)

5. لَمَّا فَتَحْنا البابَ سَمِعْنا صَوْتاً غَريباً.
(Kapıyı açtığımızda garip bir ses duyduk.)